

Kooste kaupunkiseutujen suunnittelua koskevan kyselyn tuloksista

Petteri Katajisto ja Juha Nurmi, ympäristöministeriö

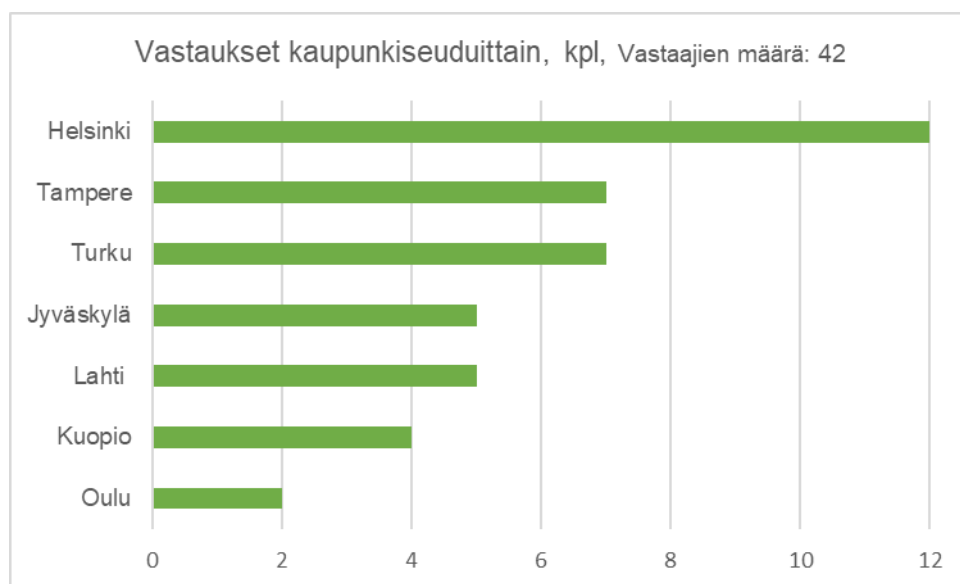
Sisällys

1. Kaupunkiseutujen suunnittelu yhteistyötä koskevan kyselyn taustaa	2
2. Kaupunkiseutujen suunnittelun nykytilanne.....	3
2.1. Yhteenveto kaupunkiseutujen suunnittelun nykytilanteesta	7
3. MRL-uudistuksessa ehdotetun kaupunkiseutus suunnitelman vaikutukset kaupunkiseutujen suunnitteluun	9
3.1. Yhteenveto MRL-uudistuksessa ehdotetun kaupunkiseutus suunnitelman keskeisistä vaikutuksista	15
Liite 1 Kyselyn aineistot 8.4.2021	17
Liite 2 Kyselyn vastaajatahot kaupunkiseuduittain	25

1. Kaupunkiseutujen suunnitteluylhteistyötä koskevan kyselyn taustaa

Ympäristöministeriö keräsi 8.4.–7.5.2021 järjestetyllä kyselyllä tietoa kaupunkiseutujen suunnitteluylhteistyön nykytilanteesta ja maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksessa (MRL-uudistus) ehdotetun kaupunkiseutusunnitelman vaikutuksista kuntasektorille. Kysely kohdennettiin seitsemän suurimman kaupunkiseudun kuntien, kuntayhtymien ja maakuntien liittojen asiantuntijoille. Kyselyn aineistot ovat raportin liitteessä 1.

Kyselyyn saatiin 42 vastausta kaikilta seitsemältä suurimmalta kaupunkiseudulta. Runsas viidesosa vastauksista saatiin Helsingin kaupunkiseudulta. Vastauksia saatiin 35 kunnasta ja viidestä maakuntien liitosta. Lisäksi vastaukset saatiin Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymästä ja Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymästä. Vastaajista 12 (29 %) kertoi edustamansa tahon organisoivan kaupunkiseutunsa suunnittelua. Kyselyn vastaajatahot on lueteltu kaupunkiseuduittain raportin liitteessä 2.

Kuva 1. Kyselyyn vastanneet kaupunkiseuduittain

Kyselyn vastauksia tullaan hyödyntämään maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksen jatkovalmistelussa. Vastausten avulla arvioidaan uudistuksessa alueidenkäytön suunnittelujärjestelmään ehdotetun kaupunkiseutusunnitelman vaikutuksia kaupunkiseutujen suunnitteluylhteistyöhön osallistuvien kuntien ja muiden organisaatioiden toimintaan sekä kaupunkiseutujen suunnittelun toimivuuteen.

Seuraavissa kappaleissa on kooste kyselyyn saaduista vastauksista. Kappale 2 sisältää koosteet ja yhteenvedon kaupunkiseutujen suunnittelun nykytilannetta koskevien kysymysten vastauksista. Kappale 3 sisältää koosteet ja yhteenvedon MRL-uudistuksessa ehdotetun kaupunkiseutusunnitelman vaikutuksista kaupunkiseutujen suunnitteluun koskevien kysymysten vastauksista.

Raportin ovat laatineet Petteri Katajisto ja Juha Nurmi ympäristöministeriöstä. Anne Vanhanen ympäristöministeriöstä on laatinut kuvat. Kysymysten laatimiseen ja kyselyn tulosten kommentointiin ovat lisäksi osallistuneet Mervi Hemminki, Anne Jarva, Henrik Lönnqvist ja Minna Mättö Kuntaliitosta.

2. Kaupunkiseutujen suunnittelun nykytilanne

Kaupunkiseutujen suunnittelun organisoituminen ja toteutus nykytilanteessa

Kaupunkiseutujen suunnittelu on nykyisin organisoitu eri seuduilla vaihtelevasti. Helsingin ja Tampereen kaupunkiseuduilla suunnitteluyhteistyötä koordinoi seudullinen kuntayhtymä. Helsingin seudulla Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) koordinoi MAL-suunnitelman laadintaa ja vastaa siihen sisältyvästä liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisesta. MAL-suunnitelman laadintaa varten on olemassa työtä koordinoiva MAL-projektiryhmä ja kuntien asiantuntijoista koostuvat teemaryhmät maankäytön ja asumisen kysymyksille. Työhön osallistuvat myös Uudenmaan liitto maakuntakaavoituksen näkökulmasta sekä valtion viranomaisista Uudenmaan ELY-keskus, Väylävirasto ja ympäristöministeriö.

Helsingin seutu poikkeaa muista kaupunkiseuduista liikennejärjestelmäsuunnittelun osalta, koska seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisesta säädetään laissa. Helsingin seudun erityispiirteenä voi pitää myös sitä, että 14 kunnan kaupunkiseutu koostuu tavallaan kahdesta eri tyyppisestä seudusta: pääkaupunkiseudusta ja KUUMA-kunnista, jotka muodostavat pääkaupunkiseudun kehysalueen.

Tampereen seudulla seudullinen suunnittelu on organisoitu Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän ympärille. Kuntayhtymä koordinoi alueidenkäyttöön ja liikennejärjestelmään liittyvän seudullisen suunnittelun lisäksi myös hyvinvointipalveluihin liittyvää seutuyhteistyötä. Kuntayhtymän seututoimisto vastaa seudulliseen suunnitteluun liittyvästä asioiden valmistelusta. Kuntien maankäytön ja liikenneasioiden viranhaltijat osallistuvat työhön työryhmissä.

Muilla seuduilla suunnitteluyhteistyö on organisoitu kuntien viranhaltijoista muodostettujen ryhmien pohjalle. Usein seudun keskuskunta koordinoi yhteistyötä. Maakuntien liittojen rooli näiden seutujen suunnitteluyhteis-työssä vaihtelee, mutta yleensä liitto on jollain tavalla mukana. Esimerkiksi Turun seudulla Varsinais-Suomen liitto on ollut aktiivisesti mukana seudun rakennemallityössä ja MAL-sopimusneuvotteluissa sekä näihin liittyvissä ryhmissä. Seudullisissa yhteistyöryhmissä ovat usein edustettuina myös valtion viranomaiset, erityisesti alueelliset ELY-keskukset. Varsinkin uusilla MAL-kaupunkiseuduilla organisoitumista on MAL-prosessia varten tai sen seurauksena uudistettu.

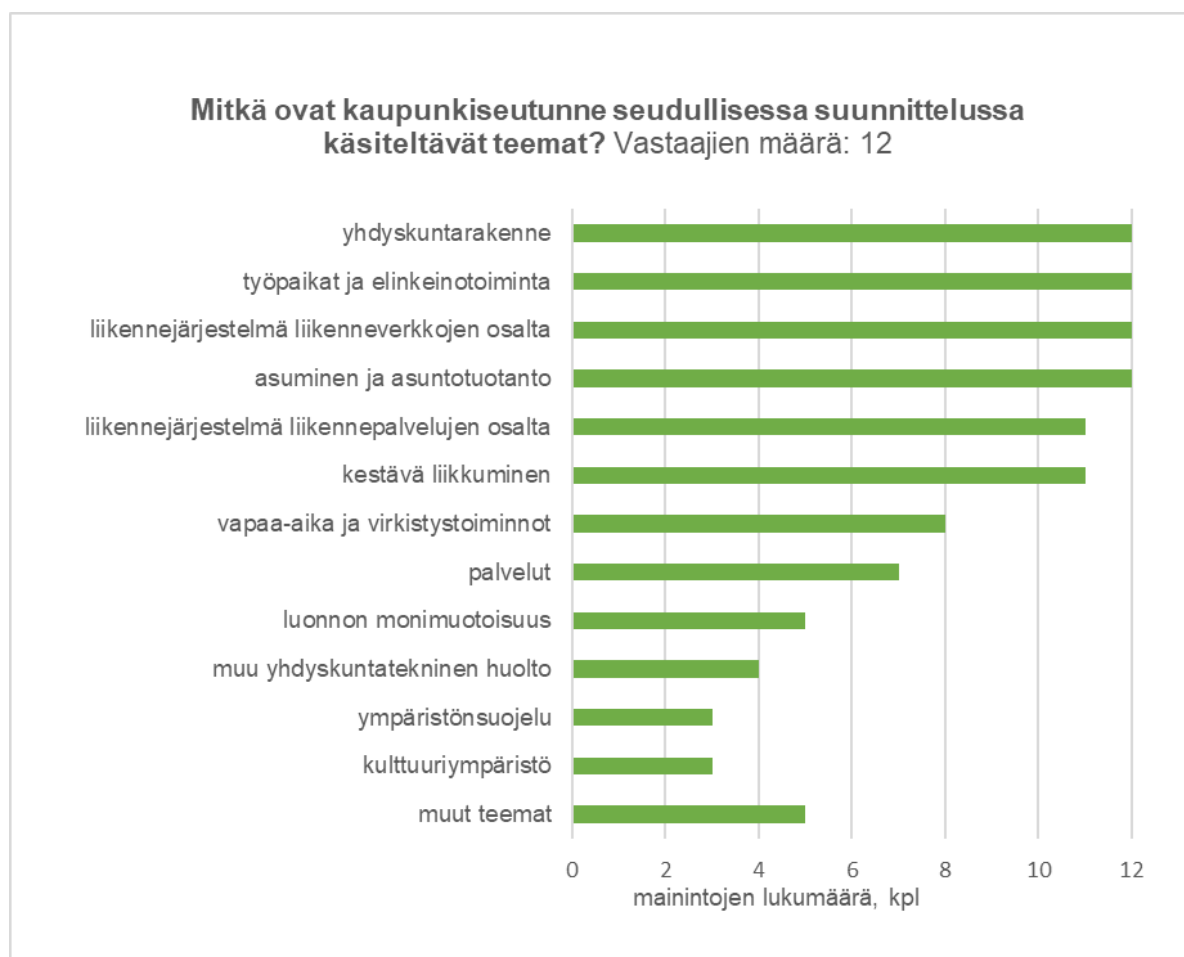
Kaikilla seuduilla käytetään seudullisten suunnitelmien ja/tai selvitysten laadinnassa oman työn lisäksi konsulttipalveluja. Konsulttityön osuus ja kohdentuminen vaihtelevat. Osa seuduista vastaa itse suunnittelusta pääosin kuntien ja kuntayhtymien asiantuntijoiden työpanoksella, ja täydentää sitä konsulttipalveluilla mm. erillisselvityksien yhteydessä. Joillakin seuduilla konsulttityön osuus on suuri myös itse suunnittelussa.

Seudut tekevät vastauksen mukaan seudullista suunnittelua erilaisilla aikasykleillä. Helsingin ja Tampereen kaupunkiseuduilla suunnitelmaa laaditaan 4–8 vuoden välein. Turun, Oulun, Jyväskylän ja Lahden kaupunkiseuduilla suunnitelmia laaditaan ja uudistetaan tarpeen mukaan.

Kaupunkiseutujen suunnitteluyhteistyön sisällöt

Tietyt teemat ovat mukana kaikkien kaupunkiseutujen suunnitteluyhteistyössä. Näitä ovat seudun yhdyskuntarakenne, asumiseen ja asuntotuotantoon liittyvät asiat, työpaikat ja elinkeinotoiminta sekä liikennejärjestelmä niin liikenneverkkojen kuin joukkoliikenne- ja muiden liikenteen palveluiden osalta. Myös kestävän liikkumisen kysymykset kuuluvat lähes kaikkien vastanneiden mukaan seudullisen suunnittelun sisältöön.

Edellä mainittujen lisäksi useimmiten seudullisessa suunnittelussa mukana olevia teemoja ovat palvelut (mm. matkailu) sekä vapaa-ajan ja virkistystoiminnot. Yhdyskuntateknistä huoltoa, kulttuuriympäristöä, luonnon monimuotoisuutta ja muita ympäristönsuojeluun liittyviä asioita käsitellään vastausten mukaan osassa seutuja. Muiden teemojen joukossa nousi esille ilmastomuutoksen hillintä seudullisen suunnittelun sisältö-kysymyksenä.

Kuva 2. Kaupunkiseutujen suunnittelussa käsiteltävät teemat (vastaajina organisaatiot, jotka ilmoittivat olevansa koordinoivassa roolissa seutunsa suunnitteluyhteistyössä).

Kaupunkiseutujen suunnitteluun liittyvät osallistumisen, vuorovaikutuksen, vaikutusten arvioinnin ja päätöksenteon menettelyt

Osallistumista ja vuorovaikutusta toteutetaan osana seudullista suunnittelua kaikilla seuduilla, vaikkakin niiden laajuus ja kohdentuminen vaihtelee. Osallistumista ja vuorovaikutusta on kohdennettu seudullisessa suunnittelussa enemmän kuntien luottamushenkilöihin ja viranomaistahoihin kuin muihin osallisiin, kuten seudun asukkaisiin, vaikka palautteenantomahdollisuus tai yleisötilaisuuksia myös heille ainakin osalla seuduista järjestetään. Lausunnotmenettelyjä suunnitelmista käytetään ainakin osassa seutuja. Yksittäisissä vastauksissa todettiin seudulla laadittavan suunnittelun alkuvaiheessa kaavojen osallistumis- ja arviointisuunnitelman kaltainen työsuunnitelma.

Lähes kaikilla seuduilla suunnitteluun kytkeytyy vastausten mukaan myös vaikutusten arviointia. Muutamissa vastauksissa todettiin vaikutusten arvioinnin olevan keskeinen osa kaupunkiseudun suunnittelua.

Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmaa (HLJ) koskee SOVA-lain (laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista) mukainen ympäristöarviointi. Viimeisimmillä suunnittelukierroksilla tämä arviointi on laajennettu koskemaan koko MAL-suunnitelmaa. SOVA-laki asettaa tietyt minimivaatimukset myös osallistumiselle ja vuorovaikutukselle, mutta Helsingin seudun MAL-suunnitelmassa nämä toteutettiin selvästi lain vaatimuksia laajemmin, mm. järjestämällä useita tilaisuuksia seudun kuntien luottamushenkilöille ja viranomaissidosryhmille.

Tampereen kaupunkiseudun erityispiirteenä on seutuorganisaatio, Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä. Se toimii myös osallistumisen ja vuorovaikutuksen koordinoijana järjestäen mm. vuosittaisia seutufoorumia, joissa käsitellään seudullisen suunnittelun ajankohtaisia kysymyksiä.

Käytännössä kaikilla seuduilla seudullisten suunnitelmien lopullinen hyväksyntä tapahtuu kuntatasolla, mutta sen lisäksi voi olla myös kuntatason käsittelyä edeltäviä päätöksentekovaiheita kuntayhtymien luottamuselimissä tai kuntajohtajista koostuvissa yhteistyöelimissä. MAL-sopimusten ja kaupunkiseutujen suunnitelmien käsittelymenettelyt voivat poiketa toisistaan. Esimerkiksi Helsingin seudulla osa kunnista hyväksyy vain sopimuksen, mutta ei suunnitelmaa.

Vastanneiden organisaatioiden osallistuminen ja resurssien käyttö kaupunkiseudun suunnitteluyhteistyöhön

Kunnat osallistuvat seudullisen suunnitteluyhteistyön ohjaus- ja työryhmiin kunnasta riippuen kuntajohtaja-, toimialajohtaja- tai asiantuntijatasolla. Joissain tapauksissa kuntaa voi edustaa ryhmissä myös luottamushenkilö. Kuntayhtymillä on suunnitteluyhteistyötä koordinoiva rooli. Maakuntien liitot osallistuvat yleensä em. ryhmien työskentelyyn asiantuntijatasolla.

Seudullista suunnittelua koordinoivissa ja sitä myös itse tekevissä kuntayhtymissä (Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä HSL ja Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä) seudulliseen suunnitteluyhteistyöhön käytetään useita henkilötyövuosia vuosittain. Kunnissa työaikaa seutuyhteistyöhön käytetään vaihtelevasti riippuen mm. kunnan tai kaupungin koosta ja kaupunkiseudusta.

Pienissä kunnissa työaika lasketaan yksittäisissä henkilötyökuukausissa tai -viikoissa, mutta suurien kaupunkien kohdalla seudulliseen suunnittelu yhteistyöhön saatetaan käyttää yhteensä useita henkilötyövuosia. Erityisesti näissä kunnissa työhön osallistuu useita henkilöitä eri asiantuntijaryhmissä ja joskus myös niiden vetovastuussa.

On tärkeää huomata, että kunnissa seudulliseen suunnittelu yhteistyöhön ei ole yleensä osoitettu erikseen resurssia, vaan siihen osallistutaan muun asiantuntijatyön ohella. Viime aikoina on kuitenkin joissakin kunnissa alettu myös osoittaa erillistä resurssia seutuyhteistyöhön. Resurssi voi olla myös kuntien yhteinen.

Kaupunkiseudun suunnittelu yhteistyön vaikutus kuntatasolla tapahtuvaan suunnitteluun

Suurin osa vastaajista katsoi, että kaupunkiseutujen suunnitelmilla on ollut vaikutusta kuntien suunnitteluun. Yksittäiset vastaajat katsoivat suunnitelmilla olleen vähäisesti tai ei ollenkaan vaikutusta kuntien suunnitteluun. Tämä on voinut johtua siitä, että seudulla ei ole ollut ajantasaista suunnitelmaa tai suunnitelmaa ollaan vasta laatimassa tai päivittämässä.

Kaupunkiseutujen suunnitelmilla nähtiin olleen vaikutusta etenkin kuntien liikenteen ja maankäytön suunnitteluun sekä kaavoitukseen. Yksittäisissä vastauksissa suunnitelmien nähtiin vaikuttaneen kuntien strategioiden valmisteluun, seudullinen liikennejärjestelmän suunnitteluun, asuntotuotannon järjestämiseen ja ilmanlaadun seurantaan. Seudullisia suunnitelmia on hyödynnetty maakuntien liitoissa maakuntakaavoituksessa sekä maakuntaohjelmien ja -strategioiden laadinnassa.

Kaupunkiseutujen yhteistyössä laadituilla suunnitelmilla on luotu yhteistä käsitystä seudun nykytilanteesta ja kehittämistarpeista. Monet vastaajat nostivat esiin MAL-sopimukset, jotka nähtiin seudullisten suunnitelmien toteutumisen kannalta tärkeinä.

Kaupunkiseututasoisen suunnittelun kiinnostavuus osallisten keskuudessa

Lähes 80 % vastaajista katsoi, että kaupunkiseututasoinen suunnittelu kiinnostaa yhteydenottojen, palautteen tai tilaisuuksiin osallistumisen perusteella kunnan jäseniä vähän tai melko vähän. Vain hieman yli 10 % arvioi kiinnostusta olevan melko paljon.

Asukkaiden kannalta kaupunkiseutusuunnitelman ”lentokorkeuden” arvioitiin olevan liian suuri. Kyselyyn vastanneet asiantuntijat arvioivat asukkaiden kiinnostuksen kohdistuvan yksityiskohtaisempaan suunnitteluun, jonka vaikutus omaan elinympäristöön on helpommin ja suuremmin hahmotettavissa. Osassa vastauksia mainittiin järjestöt mm. luonnonsuojelun ja elinkeinoelämän taholta organisaatioiksi, jotka ovat kiinnostuneita ja myös osallistuvat seututasoiseen suunnitteluun.

Eniten kaupunkiseututasoisen suunnittelun arvioitiin kiinnostavan kuntien ja sidosryhmäviranomaisten viranhaltijoita sekä kuntien luottamushenkilöitä.

Kuva 3. Osallisryhmien kiinnostus kaupunkiseututasoiseen suunnitteluun.

2.1. Yhteenveto kaupunkiseutujen suunnittelun nykytilanteesta

Kaupunkiseutujen suunnittelu perustuu nykyisin kuntien vapaaehtoiseen yhteistyöhön, jonka organisoinnista vastaavat kunnat yhteistyössä. Helsingin ja Tampereen kaupunkiseuduilla suunnitteluyhteistyötä koordinoivat lisäksi seudulliset kuntayhtymät. Helsingin ja Tampereen kaupunkiseuduilla suunnitelmaa laaditaan 4-8 vuoden välein, muilla kaupunkiseuduilla suunnitelmaa uudistetaan tarpeen mukaan.

Kaupunkiseutujen suunnitelmat hyväksytään kunnissa. Kunnat osallistuvat seudullisten suunnitelmien ohjaus- ja työryhmiin kunnasta riippuen kuntajohtaja-, toimialajohtaja- tai asiantuntijatasolla. Joissain tapauksissa kuntaa voi edustaa ryhmässä myös luottamushenkilö. Maakuntien liitot osallistuvat yleensä em. ryhmien työskentelyyn asiantuntijatasolla.

Kaupunkiseutujen suunnittelussa tyypillisimmin käsitellyjä sisältöteemoja ovat yhdyskuntarakenne, asuminen ja asuntotuotanto, työpaikat ja elinkeinotoiminta sekä liikennejärjestelmä. Kestävän liikkumisen kysymykset kuuluvat lähes kaikkien vastanneiden mukaan seudullisen suunnittelun sisältöön.

Osallistumista ja vuorovaikutusta on kohdennettu kaupunkiseutujen suunnittelussa enemmän kuntien luottamushenkilöihin ja viranomaistahoihin kuin muihin osallisryhmiin kuten asukkaisiin. Lausuntonmenettelyjä suunnitelmista käytetään ainakin osassa seutuja. Lähes kaikilla seuduilla suunnitteluun liittyy myös vaikutusten arviointia.

Kaupunkiseutujen suunnitteluun osallistuvissa kuntayhtymissä seudulliseen suunnitteluun käytetään useita henkilötyövuosia vuosittain. Myös suurissa kaupungeissa seudulliseen suunnitteluun saatetaan käyttää useita henkilötyövuosia, pienissä kunnissa joitain henkilötyökuukausia tai -viikkoja. Suunnitteluun osallistuu lisäksi konsultteja.

Kaupunkiseutujen suunnitelmilla katsottiin olevan vaikutusta etenkin kuntien maankäytön ja liikenteen suunnitteluun sekä kaavoitukseen. Suunnitelmia on lisäksi hyödynnetty maakuntakaavoituksessa sekä maakuntaohjelmien ja -strategioiden laadinnassa.

Kaupunkiseutujen suunnitelmilla on vaikutusta etenkin kuntien liikenteen ja maankäytön suunnitteluun sekä kaavoitukseen. Kaupunkiseutujen yhteistyössä laadituilla suunnitelmilla on luotu yhteistä käsitystä seudun nykytilanteesta ja kehittämistarpeista. Monet vastaajat nostivat esiin MAL-sopimukset, jotka nähtiin seudullisten suunnitelmien toteutumisen kannalta tärkeinä.

Lähes 80 % vastaajista katsoi, että kaupunkiseututasoinen suunnittelu kiinnostaa yhteydenottojen, palautteen tai tilaisuuksiin osallistumisen perusteella kunnan jäseniä vähän tai melko vähän.

3. MRL-uudistuksessa ehdotetun kaupunkiseutus suunnitelman vaikutukset kaupunkiseutujen suunnitteluun

Kaupunkiseutus suunnitelman vaikutukset seudullisen suunnitteluyhteistyön sisältöön

Noin puolet vastaajista totesi MRL-uudistuksessa ehdotetun kaupunkiseutus suunnitelman tuovan kaupunkiseudun suunnitteluun viherrakenteen uutena sisältöteemana. Osa vastaajista kyseenalaisti viherrakenteen suunnittelusta koituvat hyödyt suhteessa lisääntyvään työmäärään. Yksittäisiä mainintoja uusina sisältöteemoina saivat myös asuntopolitiikka, ilmastonmuutoksen hillintä ja yhdyskuntarakenteen taloudellisuus. Sisällön painotusten muutoksia tunnistettiin yksittäisissä vastauksissa asumisen, liikenteen, vesihuollon, palveluverkon, elinkeinojen ja työpaikkojen teemojen osalta. Neljäsosa vastaajista ei nähnyt kaupunkiseutus suunnitelman aiheuttavan merkittäviä muutoksia seudullisen suunnittelun sisältöön.

Yksittäisissä vastauksissa todettiin lisäksi seuraavaa. MRL-uudistuksessa ehdotettujen muutosten vaikutuksista maakuntakaavoitukseen ja liikennejärjestelmäsuunnitteluun kaivattiin enemmän tietoa. Jotkut vastaajista näkivät kaupunkiseutus suunnitelman suhteen MAL-sopimukseen ja pääkaupunkiseudun lakisääteiseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun epäselvänä. Lain joustavaa tulkintaa ja seudullisten erityispiirteiden huomioon ottamista pidettiin tärkeänä, jotta kaupunkiseutujen suunnittelua voidaan kohdentaa tarpeiden mukaan. Kaupunkiseutus suunnitelmaan sisältyvän muutoksenhaun nähtiin aiheuttavan riskin MAL-sopimusten valmistelulle. Mahdollisuutta muutoksenhakuun ja kaupunkiseutus suunnitelman pakollisuutta ei nähty tarkoituksenmukaisina.

Kaupunkiseutus suunnitelman vaikutukset kaavoitukseen

Kolmasosa vastaajista katsoi, ettei kaupunkiseutus suunnitelmalla olisi merkittäviä vaikutuksia kaavoitukseen. Kolmasosa vastaajista nosti esiin myönteisiä ja kolmasosa kielteisiä vaikutuksia. Yksittäisissä vastauksissa todettiin mm. seuraavaa.

Kaupunkiseutus suunnitelman ja siihen liittyvien seudullisten selvitysten nähtiin tukevan seudullisten tavoitteiden, suunnitteluratkaisujen ja hankkeiden yhteensovittamista, kunta- ja maakuntakaavoitusta ja kuntien yhteistyötä etenkin kuntien raja-alueilla.

Kaupunkiseutus suunnitelman suhdetta kuntakaavoitukseen pidettiin epäselvänä ja niiden nähtiin olevan tehtäviltään osin päällekkäisiä. Kaupunkiseutus suunnitelman toteutumisen nähtiin edellyttävän vastaavan sisältöisten kaavojen laatimista. Kaupunkiseutus suunnitelman nähtiin hidastavan kaavoitusta, vähentävän kaavoituksen resursseja ja vaikeuttavan seudullisten ratkaisujen yhteensovittamista.

Seudullisesti hankalien ratkaisujen tekeminen jatkossa herätti huolta kolmessa maakunnan liitossa. MRL-uudistuksen myötä maakuntakaavoissa ei enää ratkaistaisi oikeusvaikutteisesti seudullisia esimerkiksi yhdyskuntarakenteen, jätteiden käsittelyn, logistiikan ja kaupan ratkaisuja. Oikeusvaikutuksettomana kaupunkiseutus suunnitelman ei nähty paikkaavan maakuntakaavoitukseen ehdotetuista muutoksista aiheutuvaa seudullisen suunnittelun vajetta. Yksi maakuntien liitoista näki kaupunkiseutus suunnitelman muodostavan pohjaa maakuntakaavalle.

Kaupunkiseutus suunnitelman vaikutukset osallistumiseen, vuorovaikutukseen ja vaikutusten arviointiin

Vastaajien näkemykset kaupunkiseutus suunnitelman vaikutuksista osallistumiseen, vuorovaikutukseen ja vaikutusten arviointiin vaihtelivat. Tyypillisimmin vastauksista välittyi huoli osallistumiseen liittyvien vaatimusten aiheuttamasta työmäärän arvioidusta lisääntymisestä ja vuorovaikutusmenettelyjen raskaudesta suhteessa siihen, että suunnitelmalla ei olisi oikeusvaikutuksia. Myös valitusoikeus nostettiin yksittäisissä vastauksissa esiin prosesseja hidastavana tekijänä.

Kaupunkiseutus suunnitelman osallistumismahdollisuuksineen koettiin olevan osallisille monimutkainen ja vaikeasti hahmotettava. Osallisille voisi olla vaikea ymmärtää eroja maakuntakaavoituksen ja muun oikeusvaikutteisen kaavoituksen sekä oikeusvaikutuksettoman kaupunkiseutus suunnittelun välillä. Samankaltaisten menettelytapojen soveltaminen molempiin voi joidenkin vastaajien mukaan aiheuttaa hämmennystä osallisissa. Vuorovaikutuksen järjestämistä koskevia vaatimuksia pidettiin ylimitoitettuina suhteessa siihen, kuinka paljon tai vähän seutasoinen suunnittelu yleensä kiinnostaa muista osallisista kuin viranomaisia.

Joissakin vastauksissa osallistumista ja vuorovaikutusta koskeviin säännöksiin suhtauduttiin kuitenkin ainakin varovaisen positiivisesti, ja arvioitiin niiden mm. lisäävän seudullisen suunnittelun kiinnostavuutta ja läpinäkyvyyttä sekä voivan parantaa vaikutusten arvioinnin laatua ja suunnitteluratkaisujen perusteltavuutta. Jotkut vastanneista arvioivat osallistumisen ja vuorovaikutuksen mahdolliseksi toteuttaa lain puitteissa melko vapamuotoisesti ja hyödyntäen mm. digitaalisia kanavia. Jotkut suhtautuivat asiaan melko neutraalisti arvioiden, etteivät lakiin tulevat osallistumista ja vuorovaikutusta koskevat säännökset aiheuta suurta muutosta verrattuna nykyisiin seudullisen suunnittelun käytäntöihin.

Vaikutusten arvioinnin osalta vastaukset jakoutuivat vastaavasti. Enemmistö vastaajista arvioi työmäärän ja resurssitarpeen kasvavan ja oli siitä huolissaan. Epäselvyyttä koettiin olevan myös siinä, minkä tasoisia selvityksiä kaupunkiseutus suunnitelmalta edellytettäisiin. Kuitenkin jotkut vastaajat arvioivat muutosta nykyisiin käytäntöihin vaikutusten arvioinnin osalta vähäiseksi.

Kaupunkiseutus suunnitelman vaikutukset seudullisen suunnittelun organisointiin

Vastaajista kaksi kolmasosaa katsoi, ettei kaupunkiseutus suunnitelma aiheuta tarvetta järjestää seudullista suunnittelua ja päätöksentekoa uudella tavalla. Neljäsosa vastaajista tunnisti lisäresurssien tarpeen. Vajaa viidennes vastaajista näki tarpeelliseksi järjestää seudullinen suunnittelu ja päätöksenteko täysin uudella tavalla. Yksittäisissä vastauksissa todettiin mm. seuraavaa.

Kaupunkiseutus suunnitelman laatimisen nähtiin edellyttävän lisäresursseja muun muassa päätöksenteon, osallistumisen ja vuorovaikutuksen järjestämisen, sisältöteemojen, muutoksenhaun ja muiden käsittelyvaiheiden lisääntymisen johdosta. Kuntayhtymät näkivät valmistelun keskittämisen yhteen organisaatioon yhtenä mahdollisuutena järjestää kaupunkiseutus suunnitelman laatiminen. Vastaavasti epäiltiin kuntien halukkuutta ulkoistaa suunnittelua ja päätöksentekoa kuntayhtymälle tai maakunnan liittoon. Erillisen kuntayhtymän tai muun toimielimen perustamista ei pidetty tarkoituksenmukaisena.

Kaupunkiseudun suunnittelun resursointiin vaikuttavana tekijänä nähtiin se, mitä nykyiselle MAL-sopimukseen liittyvälle suunnittelulle tulee tapahtumaan. Tärkeänä pidettiin sitä, että kaupunkiseutusunnitelman suhde liikennejärjestelmäsuunnitteluun määritellään selkeästi. Päätöksenteon kannalta ongelmallisena pidettiin tilannetta, jossa jokin kunta ei hyväksy kaupunkiseutusunnitelmaa.

Kaupunkiseutusunnitelman vaikutukset työmäärään ja resurssitarpeeseen

Vastaajista 42 % katsoi kaupunkiseutusunnitelman lisäävän organisaatiossaan seudulliseen suunnitteluun käytettävää työmäärää ja resurssitarvetta merkittävästi. Vastaajista 41 % katsoi työmäärän lisääntyvän jonkin verran. Vastaajista 17 % katsoi, ettei kaupunkiseutusunnitelmalla ole olennaista vaikutusta työmäärään ja resurssitarpeeseen.

Työmäärän lisääntymisen nähtiin johtuvan osallistumisen ja vuorovaikutuksen sekä vaikutuksen arvioinnin järjestämisestä, mutta myös suunnitelmassa käsiteltävistä teemoista. Viherrakenne nostettiin vastauksissa esiin työmäärää lisäävänä teemana. Työmäärän lisääntymisen arvioitiin johtuvan myös kuntien välisestä yhteydenpidosta, kuntien asiantuntijoiden yhteistyön lisääntymisestä ja uuden lähtötiedon tuottamisesta.

Kuva 4. Syyt työmäärän lisääntymiseen.

Eräässä maakunnan liiton vastauksessa kuntien resurssitarpeen nähtiin riippuvan liiton tulevasta roolista kaupunkiseudun suunnittelussa. Nähtiin mahdollisena, että liitto tukisi kuntia kaupunkiseutusunnitelman laadinnassa, mikä edellyttäisi liiton resurssien kohdentamista kaupunkiseutusunnitteluun tai lisää resursseja. Mikäli liiton rooli seudullisessa suunnittelussa heikentyisi, nähtiin kuntien resurssitarpeen kasvavan. Tämän kysymyksen yhteydessä nostettiin esille myös vallitseva pula kaavoittajista.

Kaupunkiseutusunnitelman vaikutukset tiedonhallintaan, tietojärjestelmiin ja –aineistoihin sekä näihin liittyvään resurssitarpeeseen

Puolet vastaajista katsoi, että kaupunkiseutusunnitelmaa lisäisi tiedonhallinnan kustannuksia, työmäärää ja henkilöresurssien tarvetta. Kolmannes vastaajista katsoi, ettei kaupunkiseutusunnitelmalla olisi merkittäviä vaikutuksia tiedonhallintaan, tietoaineistoihin tietojärjestelmiin, työmäärään ja kustannuksiin. Kuudesosa vastaajista totesi, ettei tiedonhallintaan kohdistuvia vaikutuksia ole mahdollista arvioida. Yksittäisissä vastauksissa todettiin mm. seuraavaa.

Kansallisen tietomallin nähtiin lisäävän ainakin aluksi työmäärää ja kustannuksia. Pidemmällä aikavälillä kaupunkiseutusunnitelman tietomallipohjaisuudesta nähtiin koituvan hyötyjä paranevien tietoaineistojen, nopeutuvan tiedonkäsittelyn, toteutumisen seurannan helpottumisen myötä. Etenkin kunnissa, jotka jo nykyisin hankkivat paikkatietopalvelunsa muilta kunnilta, tiedonhallintaan kohdistuvia vaikutuksia ei koettu merkittäviksi.

Paikkatietoaineistojen täydentämisen, yhteensovittamisen ja yhteismitallistamisen arvioitiin mahdollisesti edellyttävän konsulttien käyttöä. Kaupunkiseutusunnitelman osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyjen, vaikutusten arvioinnin ja viherrakenteen käsittelyn nähtiin edellyttävän nykyistä kattavampia tietoaineistoja ja mahdollisten tietosuojakysymysten huomioon ottamista. Tämän katsottiin lisäävän työmäärää. Mahdollisesti tarvittavat uudet suunnitteluohjelmat edellyttäisivät uusia investointeja ja henkilöstön kouluttamista.

Kaupunkiseutusunnittelun tietomallipohjaisuus nähtiin useissa vastauksissa tavoiteltavana kehityssuuntana. Eräässä vastauksessa katsottiin, että valtion tulisi vastata valtakunnallisen tietomallin kustannuksista. Tärkeänä pidettiin, että kuntien erilaiset resurssit ja osaaminen otetaan jatkovalmistelussa huomioon. Eräässä vastauksessa todettiin, että jos kaupunkiseutusunnitelma tulee julkaista rajapinnassa, yhteinen julkaisujärjestelmä tulee olla valtion koordinoima. Muutoksen katsottiin edellyttävän riittävän pitkää siirtymäaikaa.

Tiedonhallintaan kohdistuvien vaikutusten nähtiin riippuvan kaupunkiseutusunnitelman sisällöstä ja laajuudesta sekä maakuntakaavoituksen ja kaupunkiseutusunnitelman tulevasta tehtävänjaosta. Ongelmallisena pidettiin sitä, että vaikka kaupunkiseutusunnitelmalle ei laissa anneta vaatimuksia sisällön ja esitystavan suhteen, edellyttäisi kansallinen tietomalli kaupunkiseutusunnitelman sisällön tarkkaa määrittelyä. Kansallisen tietomallin toivottiin mahdollistavan joustavasti erilaiset sisällöt ja esitystavat.

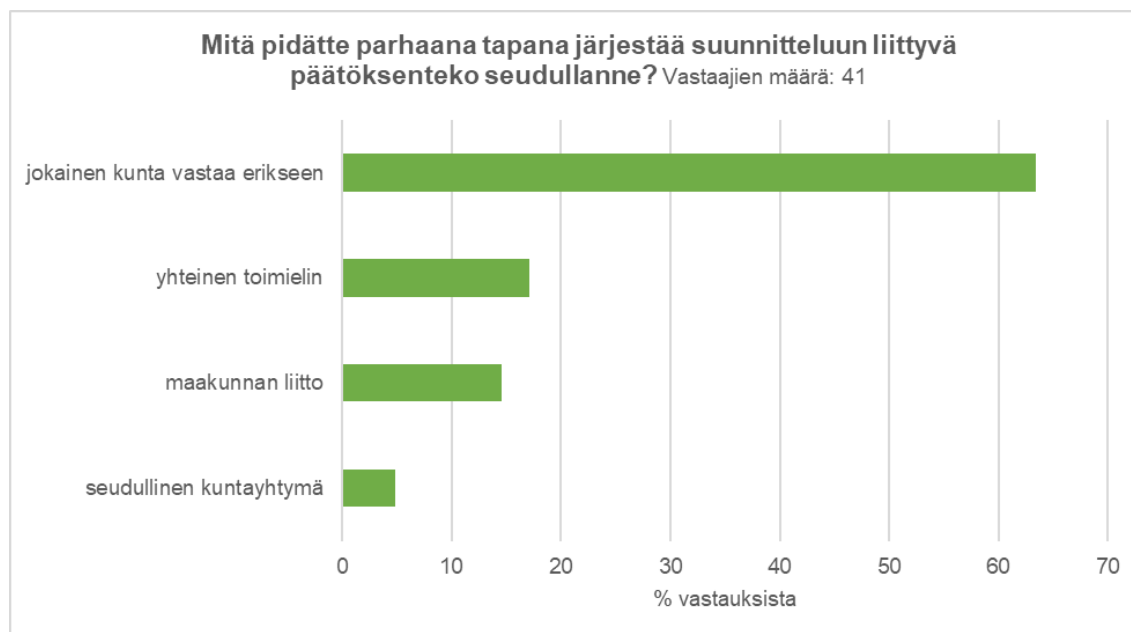
Muiden viranomaisten osallistuminen kaupunkiseutus suunnitelman laadintaan

Kaavoituksessa sovellettavat viranomaisyhteistyön toimintatavat ja välineet (lausunnot, yhteiset työ- ja ohjausryhmät, neuvottelut) nähtiin käyttökelpoisiksi ja tarpeellisiksi myös kaupunkiseutus suunnitelman laadinnassa. Kuten muussakin vuorovaikutuksessa, toivottiin kuitenkin, että vaatimukset eivät olisi liian tiukkoja ja kuormittavia, vaan viranomaisyhteistyö voitaisiin järjestää riittävän vapaamuotoisin ja kevein menettelyin. Osassa vastauksia painotettiin, että kaupunkiseutus suunnitelma olisi kuntien päätösvallassa olevaa suunnittelua, ja muiden viranomaisten osallistuminen ja viranomaisyhteistyössä käsiteltävät teemat tulisi sovittaa siihen. Esimerkiksi viherrakenteen käsittelyä kuntien ja valtion välisenä kysymyksenä ei nähty aiheelliseksi.

Osassa vastauksista pidettiin epäselvänä, mitä viranomaisia kaupunkiseutus suunnitelman laadintaan tulisi osallistaa. Nähtiin myös epäselväksi, mikä organisaatio vastaa viranomaisyhteistyön järjestämisestä, jos kaupunkiseutus suunnitelmaa ei laadi maakunnan liitto. ELY-keskus mainittiin useimmiten valtion viranomais- tahona, jonka tulisi olla mukana.

Kaupunkiseutus suunnitelmaa koskevan päätöksenteon järjestäminen

Lähes kaksi kolmasosaa vastaajista piti parhaana ratkaisuna sitä, että jokainen kunta vastaa päätöksenteosta erikseen. Myös yhteinen toimielin ja maakunnan liitto saivat päätöksentekokoelimenä jonkin verran kannatusta. Pari vastaajaa nosti esiin seudullisen kuntayhtymän ensisijaisena päätöksentekokoelimenä. Vastauksen jakaumaan vaikuttanee paljolti myös se, että suurin osa vastanneista oli kuntien edustajia.

Kuva 5. Paras tapa järjestää suunnitteluun liittyvä päätöksenteko.

Kaupunkiseutus suunnitelman laatiminen osa-alueittain

Vastaajista 60 % piti tärkeänä, että kaupunkiseutus suunnitelma on mahdollista laatia tarvittaessa osa-alueittain. Vastaajista 26 % ei nähnyt mahdollisuutta osa-alueittaiseen laatimiseen tärkeänä. Vastaajista 14 % ei osannut ottaa kysymykseen kantaa. Yksittäisissä vastauksissa nousi esiin mm. seuraavaa.

Kaupunkiseutus suunnitelma laadittaisiin osa-alueittain todennäköisesti tilanteissa, joissa seudullisesti ratkaistava asia koskee vain osaa seudun kunnista, kunnat eivät löydä yksimielisyyttä suunnitelman hyväksymisestä tai suunnittelu on muusta syystä perusteltua rajata maantieteellisesti. Kaupunkiseutus suunnitelman laatimisen osa-alueittain nähtiin kuitenkin sisältävän riskejä, jotka voisivat johtaa haitalliseen osaoptimointiin. Tästä johtuen nähtiin, että kaupunkiseudun asunto- ja työmarkkina-alue tulee suunnitella yhtenä kokonaisuutena.

Osa vastaajista katsoi, että kaupunkiseutus suunnitelma tulee voida laatia teemoittain tai asiakokonaisuuksittain esimerkiksi liikenteen, viherrakenteen, asuntopolitiikan tai elinkeinojen osalta. Tärkeänä pidettiin sitä, että kaupunkiseudun kunnat voivat itse määrittää tarkoituksenmukaisen suunnittelualan.

Muita ajatuksia kaupunkiseutus suunnitelmasta ja sen vaikutuksista

Viidesosa vastaajista piti tärkeänä, että kaupunkiseutujen suunnittelu perustuu jatkossakin vapaaehtoisuuteen, eikä lakiin ja pakollisuuteen perustuvaa kaupunkiseutus suunnitelmaa nähty tarpeellisena. Lähes viidesosa vastaajista näki kuitenkin kaupunkiseutus suunnitelman tarpeellisena ja hyödyllisenä. Yksittäisissä vastauksissa todettiin mm. seuraavaa.

Kaupunkiseutus suunnitelmaan kielteisesti suhtautuvien vastauksissa sen nähtiin monimutkaistavan ja jäykistävän alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää, heikentävän nykyisiä vapaaehtoisuuteen ja tarvelähtöisyyteen perustuvia suunnittelukäytäntöjä sekä heikentävän kaavoituksen sujuvuutta. Lakisääteiset vuorovaikutus- ja osallistumismenettelyt koettiin raskaina. Kaupunkiseutus suunnitelman ei nähty ratkaisevan seudullisen päätöksenteon järjestämiseen liittyviä ongelmia. Toivottiin, että kaupunkiseutujen suunnittelun kehittämisen lähtökohdaksi otettaisiin jo nykyisin hyvin toimiviksi koetut käytännöt. Vapaaehtoisuuteen ja tarvelähtöisyyteen perustuva seudullinen yhteistyö nähtiin lakisääteistä kaupunkiseutus suunnitelmaa parempana lähtökohtana kuntien yhteisen näkemyksen muodostamiselle.

Maakuntakaavoitukseen ehdotettujen muutosten nähtiin heikentävän seudullisen yhdyskuntarakenteen ohjauksen ja ilmastotavoitteiden saavuttamisen edellytyksiä, mitä kaupunkiseutus suunnitelmalla ei voitaisi paikata. Kaupunkiseutus suunnitelman aluerajauksen säätämistä valtioneuvoston asetuksella ei nähty tarkoituksenmukaisena. Lisäksi nähtiin tärkeänä, että kaupunkiseudut voivat itse määrittellä aluerajauksen ja käsiteltävät teemat.

Kaupunkiseutus suunnitelmaan myönteisesti suhtautuvien vastauksissa sitä pidettiin tarpeellisena seudullisen suunnittelu yhteistyön välineenä ja foorumina. Lakisääteisyyden nähtiin tuovan jatkuvuutta kaupunkiseutujen suunnitteluun.

3.1. Yhteenvedo MRL-uudistuksessa ehdotetun kaupunkiseutusuunnitelman keskeisistä vaikutuksista

Noin puolet vastaajista totesi MRL-uudistuksessa ehdotetun kaupunkiseutusuunnitelman tuovan kaupunkiseudun suunnitteluun viherrakenteen uutena sisältöteemana. Neljäsosa vastaajista ei nähnyt kaupunkiseutusuunnitelman aiheuttavan merkittäviä muutoksia seudullisen suunnittelun sisältöön.

Kolmasosa vastaajista katsoi, ettei kaupunkiseutusuunnitelmalla olisi merkittäviä vaikutuksia kaavoitukseen. Kolmasosa vastaajista nosti esiin kaupunkiseutusuunnitelman myönteisiä ja kolmasosa kielteisiä vaikutuksia.

Vastaajien näkemykset kaupunkiseutusuunnitelman vaikutuksista osallistumiseen, vuorovaikutukseen ja vaikutusten arviointiin vaihtelivat. Tyypillisimmin vastauksista välittyi huoli osallistumiseen liittyvien vaatimusten aiheuttamasta työmäärän arvioidusta lisääntymisestä ja vuorovaikutusmenettelyjen raskaudesta suhteessa siihen, että suunnitelmalla ei olisi oikeusvaikutuksia. Myös valitusoikeus nostettiin yksittäisissä vastauksissa esiin prosesseja hidastavana tekijänä. Vaikutusten arvioinnin osalta vastaukset jakautuivat vastaavasti. Enemmistö vastaajista arvioi työmäärän ja resurssitarpeen kasvavan ja oli siitä huolissaan. Kuitenkin jotkut vastaajat arvioivat muutosta nykyisiin käytäntöihin osallistumisen, vuorovaikutuksen ja vaikutusten arvioinnin osalta vähäiseksi.

Vastaajista kaksi kolmasosaa katsoi, ettei kaupunkiseutusuunnitelma aiheuta tarvetta järjestää seudullista suunnittelua ja päätöksentekoa uudella tavalla. Neljäsosa vastaajista tunnisti lisäresurssien tarpeen. Vajaa viidennes vastaajista näki tarpeelliseksi järjestää seudullinen suunnittelu ja päätöksenteko täysin uudella tavalla.

Vastaajista 42 % katsoi kaupunkiseutusuunnitelman lisäävän organisaatiossaan seudulliseen suunnitteluun käytettävää työmäärää ja resurssitarvetta merkittävästi. Vastaajista 41 % katsoi työmäärän lisääntyvän jonkin verran. Vastaajista 17 % katsoi, ettei kaupunkiseutusuunnitelmalla ole olennaista vaikutusta työmäärään ja resurssitarpeeseen. Työmäärän nähtiin johtuvan osallistumisen ja vuorovaikutuksen järjestämisestä (78 %), suunnitelmassa käsiteltävistä teemoista (62 %), vaikutusten arvioinnista (62 %) ja päätöksenteosta (54 %).

Puolet vastaajista katsoi kaupunkiseutusuunnitelman lisäävän tiedonhallinnan kustannuksia, työmäärää ja henkilöresurssien tarvetta. Kolmannes vastaajista katsoi, ettei kaupunkiseutusuunnitelmalla olisi merkittäviä vaikutuksia tiedonhallintaan, tietoaineistoihin tietojärjestelmiin, työmäärään ja kustannuksiin. Kuudesosa vastaajista totesi, ettei tiedonhallintaan kohdistuvia vaikutuksia ole mahdollista arvioida.

Kaavoituksessa sovellettavat viranomaisyhteistyön toimintatavat ja välineet nähtiin käyttökelpoisiksi ja tarpeellisiksi myös kaupunkiseutusuunnitelman laadinnassa. Kuten muussakin vuorovaikutuksessa, toivottiin kuitenkin, että vaatimukset eivät olisi liian tiukkoja ja kuormittavia, vaan viranomaisyhteistyö voitaisiin järjestää riittävän vapaamuotoisin ja kevein menettelyin. ELY-keskus mainittiin useimmiten valtion viranomaistahona, jonka tulisi olla mukana.

Lähes kaksi kolmasosaa vastaajista piti parhaana ratkaisuna sitä, että jokainen kunta vastaa päätöksenteosta erikseen. Myös yhteinen toimielin ja maakunnan liitto saivat päätöksentekuelimenä jonkin verran kannatusta. Pari vastaajaa nosti esiin seudullisen kuntayhtymän ensisijaisena päätöksentekuelimenä. Vastauksen jakaumaan vaikuttanee paljolti myös se, että suurin osa vastanneista oli kuntien edustajia.

Vastaajista 60 % piti tärkeänä, että kaupunkiseutusunnitelma on mahdollista laatia tarvittaessa osa-alueittain. Vastaajista 26 % ei nähnyt mahdollisuutta osa-alueittaiseen laatimiseen tärkeänä. Vastaajista 14 % ei osannut ottaa kysymykseen kantaa. Kaupunkiseutusunnitelma laadittaisiin osa-alueittain todennäköisesti tilanteissa, joissa seudullisesti ratkaistava asia koskee vain osaa seudun kunnista, kunnat eivät löydä yksimielisyyttä suunnitelman hyväksymisestä tai suunnittelu on muusta syystä perusteltua rajata maantieteellisesti. Kaupunkiseutusunnitelman laatimisen osa-alueittain nähtiin sisältävän myös riskejä. Pidettiin tärkeänä, että kaupunkiseutusunnitelma voidaan laatia teemoittain ja kaupunkiseudun kunnat voivat itse määrittää tarkoituksenmukaisen suunnittelualueen.

Liite 1 Kyselyn aineistot 8.4.2021

Kysymykset

1. Vastaaajan taustatiedot

- Kunnan tai kuntayhtymän nimi
- Vastauksen yhteyshenkilö, nimi ja sähköposti
- Kaupunkiseutu (monivalinta: Helsinki, Tampere, Turku, Oulu, Jyväskylä, Kuopio, Lahti)
- Kunnan asukasmäärä 31.12.2020.

2. Kaupunkiseudun suunnittelu yhteistyön nykytila

VAIN suunnittelu yhteistyötä koordinoiva tai siitä vastaava kunta tai kuntayhtymä vastaa seuraaviin kysymyksiin. Kuvaille lyhyesti miten kaupunkiseudullanne on järjestetty seudullinen suunnittelu yhteistyö (tässä kyselyssä ei käsitellä maakuntakaavoitusta):

- Miten suunnittelu on organisoitu?
- Tehdäänkö suunnittelua kuntien/kuntayhtymän omana työnä? Liittykö siihen myös ostopalveluja ja miltä osin?
- Millaisella syklillä suunnittelu tapahtuu? (monivalinta: 4 vuotta tai alle, 4-8 vuotta, ei kiinteää aikasykliä/uudistetaan tarpeen mukaan)
- Mitkä ovat suunnittelussa käsiteltävät teemat (voit valita useampia)? (monivalinta: yhdyskuntarakenne, asuminen ja asuntotuotanto, työpaikat ja elinkeinotoiminta, palvelut, vapaa-aika ja virkistystoiminnot, liikennejärjestelmä liikenneverkkojen osalta, liikennejärjestelmä liikennepalvelujen (mm. joukkoliikenne) osalta, kestävä liikkuminen, muu yhdyskuntatekninen huolto, luonnon monimuotoisuus, kulttuuriympäristö, ympäristönsuojelu, muu, mikä: _____)
- Miten osallistuminen, vuorovaikutus ja vaikutusten arviointi on järjestetty?
- Miten päätöksenteko on järjestetty? (monivalinta: jokainen kunta erikseen, kuntayhtymä, muu, mikä: _____)

KAIKKI vastaavat seuraaviin kysymyksiin

- Miten organisaationne osallistuu kaupunkiseudun suunnittelu yhteistyöhön nykytilanteessa (esim. päällikkö-/johtajatasolla ohjausryhmissä, asiantuntijatasolla työryhmissä, vetovastuu jostain teemasta tai kokonaisuudesta)?
- Miten paljon organisaatiossanne kuluu työaikaa (tai henkilöresursseja) kaupunkiseudun suunnittelu yhteistyöhön (esim. kokoukset, suunnittelu, osallistumisen ja vuorovaikutuksen järjestäminen, vaikutusten arviointi, päätösten valmistelu) keskimäärin vuositasolla henkilötyövuosina? (monivalinta: alle 0,5 htv, 0,5-1 htv, 1-2 htv, 2 htv tai enemmän)

- Miten kaupunkiseutua koskevat yhteistyössä laaditut suunnitelmat vaikuttavat kuntanne suunnitteluun?
- Miten paljon (yhteydenotot, palaute, kyselyt, osallistuminen tilaisuuksiin jne.) kaupunkiseututasoinen suunnittelu kiinnostaa kuntanne jäseniä (asukkaat, päättäjät, yritykset jne.)? (monivalinta: vähän, melko vähän, melko paljon, paljon, en osaa sanoa)
- Mitkä osallisryhmät ovat kiinnostuneita suunnittelusta? (monivalinta: asukkaat, kunnan viranhaltijat, luottamushenkilöt, yritykset ja yrittäjät, järjestöt, muu, mikä (voi mainita useamman): _____)

3. MRL-uudistuksessa ehdotetun kaupunkiseutusuunnitelman vaikutukset kaupunkiseutujen suunnitteluun

- Miten arvioitte MRL-uudistuksessa ehdotetun kaupunkiseutusuunnitelman vaikuttavan kaupunkiseutunne ei-lakisääteisen seudullisen suunnittelun sisältöihin (esim. uudet/poistuvat/eri tavoin painottuvat sisältöteemat)? Poistuisiko jokin sisältöteema kaupunkiseutunne suunnittelusta? Tulisiko kaupunkiseutunne suunnitteluun mukaan jokin uusi sisältöteema, jota ei aiemmin ole käsitelty?
- Miten arvioitte kaupunkiseutusuunnitelman vaikuttavan MRL:n mukaiseen kaavoitukseen alueellanne?
- Miten arvioitte kaupunkiseutusuunnitelman vaikuttavan osallistumisen, vuorovaikutuksen ja vaikutusten arvioinnin käytäntöihin kaupunkiseudun suunnittelussa?
- Aiheuttaisiko kaupunkiseutusuunnitelma tarvetta organisoida seudullista suunnittelua nykyisestä poikkeavalla tavalla? Miten?
- Miten kaupunkiseutusuunnitelma vaikuttaa organisaatiossanne seudulliseen suunnitteluun käytettävään työmäärään ja resurssitarpeeseen? (monivalinta: vähentää merkittävästi, vähentää jonkin verran, ei olennaista vaikutusta, lisää jonkin verran, lisää merkittävästi)
- Jos arvioitte muutoksen lisäävän tai vähentävän työmäärää, johtuuko muutos ensisijaisesti (monivalinta: suunnitelmassa käsiteltävistä teemoista (yhdyskuntarakenne, liikennejärjestelmä, viiherrakenne), osallistumisen ja vuorovaikutuksen järjestämisestä, vaikutusten arvioinnista, päätöksenteosta, muu, mikä: _____)
- Millaisia vaikutuksia kaupunkiseutusuunnitelmalla olisi tiedonhallintaan sekä käytössä oleviin tietojärjestelmiin ja tietoaisteistoihin? Aiheutuuko muutoksista taloudellisia vaikutuksia tai vaikutuksia työmäärään?

4. MRL-uudistuksessa ehdotetun kaupunkiseutusuunnitelman laatimisen menettelytavat

- Millä tavoin muiden viranomaisten osallistuminen MRL-uudistuksessa ehdotetun kaupunkiseutusuunnitelman laatimisprosessiin olisi mielestänne hyvä järjestää?
- Mitä pidätte parhaana tapana järjestää suunnitteluun liittyvä päätöksenteko seudullanne? (monivalinta: jokainen kunta vastaa erikseen, yhteinen toimielin, seudullinen kuntayhtymä, maakunnan liitto)

- Pidättekö tärkeänä, että kaupunkiseutusunnitelma on mahdollista laatia tarvittaessa osa-alueittain? (monivalinta: kyllä, ei, en osaa sanoa)
- Arvioitko että mahdollisuutta laatia kaupunkiseutusunnitelma osa-alueittain käytettäisiin seudullanne? Millä tavoin?

5. Vapaa sana

- Mitä muita ajatuksia tai kehittämisideoita teille on syntynyt kaupunkiseutusunnitelmasta, sen vaikutuksista ja seudullisesta suunnitteluyhteistyöstä? Tähän voisi myös halutessaan tarkentaa ja avata muihin kysymyksiin liittyviä asioita. Tiivistelmä MRL-uudistuksessa alueidenkäytön suunnittelujärjestelmään esitetyistä muutoksista

Tiivistelmä MRL-uudistuksessa alueidenkäytön suunnittelujärjestelmään esitetyistä muutoksista

MRL-uudistuksessa ehdotetut keskeisimmät muutokset alueidenkäytön suunnittelujärjestelmään on kuvattu seuraavassa.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet pysyisivät pääosin ennallaan. Maakuntakaavan rooli muuta suunnittelua ohjaavana kaavana olisi nykyistä rajatumpi. Maakuntakaavassa korostuisi suunnittelun kohdentuminen merkitykseltään valtakunnallisten ja maakunnallisten asioiden käsittelyyn. Maakuntakaavassa olisi esitettävä kehittämisen periaatteet koskien maakunnan aluerakennetta, valtakunnallista ja maakunnallista liikennejärjestelmää ja -verkkoa sekä maakunnan viherrakennetta, joiden osalta maakuntakaava olisi ohjeena kuntakaavoitukselle. Maakuntakaavassa voitaisiin esittää myös muita maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia asioita, mutta niillä ei olisi oikeusvaikutuksia muuhun suunnitteluun ja viranomaistoimintaan.

Yleiskaava ja asemakaava säilyisivät pääosin ennallaan. Laadittaessa yleiskaavaa kaupunkiseuduilla olisi kiinnitettävä huomiota myös seudullisen yhdyskuntarakenteen toimivuuteen, taloudellisuuteen ja kestävyys-teen. Yleiskaava ja asemakaava voitaisiin laatia yhtä aikaa ja hyväksyä samalla päätöksellä. Yleiskaavan hyväksymisen yhteydessä voitaisiin myös kumota alueella voimassa oleva asemakaava.

Maakunta-, yleis- ja asemakaavoille säädettäisiin laadulliset vaatimukset nykyisessä laissa olevien kaavojen sisältövaatimusten tilalle. Kaavatasokohtaisten laadullisten vaatimusten lisäksi kaikissa kaavoissa tulisi ottaa huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet nykyiseen tapaan sekä lisäksi ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista, kansallista turvallisuutta alueidenkäytössä sekä saamelaiden oikeuksia koskevat säännökset.

Kaupunkiseutusunnitelma olisi uusi osa alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Tarve kaupunkiseutujen toiminnallisen kokonaisuuden huomioon ottamiselle myös maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa alueidenkäytön suunnittelussa on tunnustettu useissa yhteyksissä. Kaupunkiseutusunnitelman tarkoituksena olisi sovittaa yhteen kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteen, liikennejärjestelmän ja viherrakenteen kehittämisen periaatteet sekä edistää ilmastonmuutoksen hillintää ja yhdyskuntarakenteen toimivuutta, taloudellisuutta ja kestävyttä.

Kaupunkiseutusuunnitelma voisi sisältää sekä lyhyen aikavälin toimenpiteitä, että pidemmän aikavälin tavoitteita kaupunkiseudun kuntien alueidenkäytön kehittämiseksi ja yhteensovittamiseksi. Kaupunkiseutusuunnitelmaa voidaan verrata kaupunkiseuduille laadittuihin rakennemalleihin, kehityskuviin ja muihin suunnitelmiin. Kaupunkiseutusuunnitelmalla ei olisi alueidenkäytön suunnitteluun, rakentamiseen tai muuhun suunnitteluun kohdistuvia oikeusvaikutuksia. Vaikka kaupunkiseutusuunnitelmalla ei olisi ohjausvaikutusta esimerkiksi kaavoitukseen, olisi sillä merkitystä kaupunkiseudun yhteisen tahtotilan määrittelyssä. Kaupunkiseutusuunnitelma voisi toimia myös kaupunkiseuduilla yleiskaavoitusta palvelevana selvityksenä, kun tarkastellaan seudullisen yhdyskuntarakenteen toimivuutta, taloudellisuutta ja kestävyyttä.

Kaupunkiseutusuunnitelmalle ei säädettäisi omia laadullisia vaatimuksia. Kaupunkiseutusuunnitelmaan ei myöskään sovellettaisi valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita eikä edellä mainittuja mm. ilmastonmuutosta koskevia erillisiä säännöksiä. Tällä halutaan korostaa kaupunkiseutusuunnitelman roolia kaupunkiseudun tarpeista lähtevänä, melko vapaamuotoisena suunnitteluvälineenä.

Kaupunkiseutusuunnitelman laatiminen olisi pakollista Helsingin, Tampereen, Turun, Oulun, Jyväskylän, Kuopion ja Lahden kaupunkiseuduilla, mutta se voitaisiin laatia myös muille kaupunkiseuduille. Kaupunkiseutujen aluerajauksesta säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella. Kaupunkiseutusuunnitelma voitaisiin laatia myös osa-alueittain.

Kaupunkiseutusuunnitelman laatimisesta vastaisivat suunnitelma-alueeseen kuuluvat kunnat yhteistyössä. Kuntien olisi suunnitelmaa laatiessaan oltava tarpeellisessa määrin yhteistyössä niiden viranomaisten kanssa, joiden toimialaan kuuluvia asioita suunnitelmassa käsitellään.

Kaupunkiseutusuunnitelmaa koskevat viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arviointia koskevan direktiivin vaatimukset, jotka kaavojen osalta on pantu täytäntöön maankäyttö- ja rakennuslailla. Tästä syystä kaupunkiseutusuunnitelmassakin noudatettaisiin pitkälti kaavojen kaltaista menettelyä vuorovaikutuksen ja vaikutusten arvioinnin osalta. Säännösten joustavuus mahdollistaa kuitenkin niin vuorovaikutuksen kuin vaikutusten arvioinninkin osalta kaupunkiseutusuunnitelman tehtävän ja tarkoituksen huomioon ottamisen. Käytännössä kaupunkiseutusuunnitelmankin vireille tulosta tulisi ilmoittaa ja laatia osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS). Suunnitelman valmistelun aikana tulee mahdollistaa osallisille mielipiteen esittäminen ja osallistuminen suunnitteluun ja vaikutusten arviointiin. Suunnitelmaehdotus on kaavojen tapaan asetettava nähtäville yhdessä suunnitelmaselostuksen kanssa, ja siitä on pyydettävä lausunnot.

Kaupunkiseutusuunnitelman hyväksymispäätökseen voisi hakea muutosta samoin periaattein kuin kaavojen hyväksymispäätöksiin. Käytännössä muutoksenhaun perusteet kuitenkin rajautuisivat menettelytapakysymyksiin, koska kaupunkiseutusuunnitelmalle ei säädetä laadullisia vaatimuksia.

Kaupunkiseutusuunnitelman hyväksyisi jokainen suunnitelma-alueeseen kuuluva kunta erikseen tai kunnat voivat sopia kaupunkiseutusuunnitelman hyväksymiseen liittyvän päätösvallan siirrosta kuntien yhteiselle toimielimelle tai kuntayhtymälle.

MRL-uudistuksen yhtenä tavoitteena on digitalisaation edistäminen. MRL-uudistuksessa on ehdotettu, että maakunta-, yleis- ja asemakaavat sekä kaupunkiseutusuunnitelma laadittaisiin kansallisen tietomallin mu-

kaisena. Kaupunkiseutus suunnitelman kansallinen tietomalli mahdollistaisi kaupunkiseutus suunnitelmille valtakunnallisesti yhtenäisen tietorakenteen, jolloin eri kaupunkiseuduille laadittujen kaupunkiseutus suunnitelmien tiedot olisivat keskenään yhteentoimivia ja vertailukelpoisia. Suunnittelun alueen rajaus ja tunnistetiedot tallennettaisiin ensimmäistä kertaa rakennetun ympäristön tietojärjestelmään ryhdyttäessä laatimaan kaupunkiseutus suunnitelmaa. Samalla suunnitelmalle annettaisiin tietojärjestelmästä pysyvä yksilöivä tunnus. Suunnittelun edetessä suunnitelman laatimisen vaihetietoa päivitetäisiin esimerkiksi kuulemisten osalta. Hyväksytyt kaupunkiseutus suunnitelmat toimitettaisiin rakennetun ympäristön tietojärjestelmään.

Kaupunkiseutus suunnitelmaa koskevat pykäläluonnokset

Luonnos, versio 8.4.2021

x § Kaupunkiseutus suunnitelman tarkoitus

Kaupunkiseutus suunnitelman tarkoituksena on sovittaa yhteen kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteen, liikennejärjestelmän ja viherrakenteen kehittämisen periaatteet sekä edistää ilmastonmuutoksen hillintää ja yhdyskuntarakenteen toimivuutta, taloudellisuutta ja kestävyyttä.

Kaupunkiseutus suunnitelma on laadittava Helsingin, Tampereen, Turun, Oulun, Jyväskylän, Kuopion ja Lahden kaupunkiseuduille.

Kaupunkiseutujen aluerajauksesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Kaupunkiseutus suunnitelma voidaan laatia myös osa-alueittain.

Kaupunkiseutus suunnitelma voidaan laatia myös muille kaupunkiseuduille kaupunkiseudun kuntien yhteisestä sopimuksesta.

x § Kaupunkiseutus suunnitelman laatiminen ja hyväksyminen

Kaupunkiseutus suunnitelma-alueeseen kuuluvat kunnat vastaavat yhteistyössä suunnitelman laatimisesta. Kuntien on suunnitelmaa laatiessaan oltava tarpeellisessa määrin yhteistyössä asianomaisten viranomaisten kanssa. Tämän lisäksi kaupunkiseutus suunnitelmaa laadittaessa noudatetaan, mitä tämän lain x [Vuorovaikutus kaavoitusmenettelyssä], s [Osallistuminen ja vaikuttaminen kaavan aloitusvaiheessa] ja y [kaavaehdotuksen asettaminen julkisesti nähtäville] §:ssä säädetään osallistumisesta ja vuorovaikutuksesta sekä z-w §:ssä [Vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa ja Vaikutusten selvittämisen kohdentuminen ja laajuus] vaikutusten arvioinnista.

Kaupunkiseutus suunnitelman hyväksyy jokainen suunnitelma-alueeseen kuuluva kunta erikseen tai kunnat voivat sopia kaupunkiseutus suunnitelman hyväksymiseen liittyvän päätösvallan siirrosta kuntien yhteiselle toimielimelle tai kuntayhtymälle.

Vuorovaikutusmenettelyä ja vaikutusten arviointia koskevat säännökset, joita kaupunkiseutus suunnitelmaan sovelletaan

x § Vuorovaikutus kaavoitusmenettelyssä

Kaavoja valmistelevien viranomaisten on järjestettävä kaavoitusmenettely ja tiedotettava suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja vaihtoehtoista kaavaa valmisteltaessa niin, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava vaikuttaa tai todennäköisesti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (osallinen), on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua mielipiteensä asiasta.

Hankkeen toteuttamiseksi laadittavan kaavan ja hanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ollessa samanaikaisesti vireillä kuulemiset voidaan sovittaa yhteen siten kuin ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 22 §:ssä säädetään.

Valmisteltavana olevan kaavan tai sen x §:ssä [Vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa] tarkoitettujen vaikutusten ulottuessa saamelaisten kotiseutualueelle on vuorovaikutuksen järjestämisessä kiinnitettävä erityistä huomiota saamelaisten oikeuteen ylläpitää ja kehittää omaa kulttuuriaan ja harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan sekä mahdollisuuteen arvioida kaavasta niihin kohdistuvia vaikutuksia. Neuvottelumenettelystä säädetään saamelaiskäräjistä annetun lain 9 §:ssä.

Tarkempia säännöksiä vuorovaikutuksesta kaavaa valmisteltaessa voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

x § Osallistuminen ja vaikuttaminen kaavan aloitusvaiheessa

Kaavaa valmistelevan viranomaisen on ilmoitettava kaavan vireilletulosta niin kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan. Vireilletulosta on lisäksi tiedotettava kaavan tarkoituksen ja merkityksen sekä osallisten tiedonsaannin kannalta sopivalla tavalla.

Kaavaa valmistelevan viranomaisen on laadittava osallistumis- ja arviointisuunnitelma, joka on liitettävä vireilletulosta ilmoittamiseen. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on oltava kaavan tarkoitukseen ja merkitykseen nähden tarpeelliset tiedot suunnittelualueesta ja sen sijainnista, kaavoituksen lähtökohdista, tavoitteista ja suunnitellusta aikataulusta, osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä, kaavan vaikutusten arvioinnista sekä kaavan toteuttamiseksi laadittavista muista suunnitelmista ja mahdollisista maankäyttösopimuksista, jos niiden laatiminen on tiedossa kaavan aloitusvaiheessa.

Mitä 2 momentissa säädetään osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta, ei koske vaikutuksiltaan vähäistä asemakaavaa.

Kaavaa valmistelevan viranomaisen on varattava osallisille ja muille kunnan jäsenille mahdollisuus esittää mielipiteensä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Yhteenveto esitetyistä mielipiteistä sekä niiden vaikutuksista kaavoituksen tavoitteisiin, lähtökohtiin sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman muuhun sisältöön on oltava osallisten käytettävissä kaavan laadinnan edetessä.

Tarkempia säännöksiä osallistumisesta ja vuorovaikutuksesta kaavan aloitusvaiheessa voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

x § Kaavaehdotuksen asettaminen julkisesti nähtäville

Maakuntakaavaehdotus on pidettävä kaava-alueen kunnissa julkisesti nähtävänä vähintään 30 päivän ajan. Asianomaisten kuntien jäsenillä ja osallisilla on oikeus tehdä muistutus kaavaehdotuksesta. Muistutus on toimitettava maakunnan liitolle ennen nähtävänäoloajan päättymistä.

Yleis- ja asemakaavaehdotus on pidettävä kunnassa julkisesti nähtävänä vähintään 30 päivän ajan. Vaikutukseltaan vähäistä asemakaavan muutosta koskeva ehdotus on kuitenkin pidettävä nähtävänä vähintään 14 päivän ajan. Kunnan jäsenillä ja osallisilla on oikeus tehdä muistutus kaavaehdotuksesta. Muistutus on toimitettava kunnalle ennen nähtävänäoloajan päättymistä.

Jos julkisesti nähtävillä ollut kaavaehdotus muutetaan olennaisesti, muutettu kaavaehdotus on asetettava uudelleen nähtäville. Jos muutokset koskevat vain yksityistä etua ja niitä osallisia, joita muutokset koskevat, kuullaan erikseen, ei uudelleen nähtäville asettaminen ole tarpeen.

Kaavaa laativan viranomaisen on ilmoitettava niille muistutuksen tehneille, jotka ovat ilmoittaneet yhteystietonsa, perusteltu kannanottonsa esitettyyn mielipiteeseen.

x § Lausunnot kaupunkiseutusuunnitelmaehdotuksesta

Kaupunkiseutusuunnitelmaehdotuksesta on pyydettävä lausunnot:

- 1) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta ja muilta viranomaisilta, joiden toimialaan kuuluvia asioita suunnitelmassa käsitellään;
- 2) maakunnan liitolta, ellei kaupunkiseutusuunnitelman laadintaa ole annettu maakunnan liiton tehtäväksi;
- 3) suunnittelualueeseen rajoittuvilta kunnilta ja muilta suunnittelualueen ulkopuolisilta kunnilta, joiden alueelle suunnitelmasta aiheutuu todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia.

x § Vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa

Kaavan on perustuttava kaavan todennäköisesti merkittävät vaikutukset arvioimaan suunnitteluun ja sen edellyttämään tarpeelliseen tietoon ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus.

Kaavaa laadittaessa on selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen todennäköisesti merkittävät vaikutukset kaavan vaikutusalueelta.

Kun kaava laaditaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 3 §:ssä tarkoitetun hankkeen toteuttamiseksi, hankkeen ympäristövaikutukset voidaan arvioida lain 3 luvun mukaisen menettelyn sijaan kaavoituksen yhteydessä. Hankkeesta vastaavan on tällöin toimitettava mainitun lain 16 ja 19

§:ssä tarkoitetut tiedot kaavan laatimisesta vastaavalle viranomaiselle. Yhteysviranomainen vastaa ympäristövaikutusten arvioinnin riittävyyden tarkistamisesta sekä ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain mukaisen perustellun päätelmän tekemisestä.

Jos hankkeesta vastaava on sama kuin kyseisen kaavan laatimisesta vastaava viranomainen, hankkeen ympäristövaikutusten arviointia ei voida kuitenkaan tehdä kaavan laatimisen yhteydessä.

Tarkempia säännöksiä kaavan vaikutusten selvittämisestä ja hankkeesta vastaavan velvollisuudesta toimittaa tietoja viranomaisille sekä viranomaisten tehtävistä ja yhteistyöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

x § Vaikutusten selvittämisen kohdentuminen ja laajuus

Edellä x §:ssä tarkoitettuja kaavan todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia selvittäessä on otettava huomioon aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava kaavan tehtävän ja tarkoituksen kannalta riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen todennäköisesti merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset:

- 1) alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;
- 2) ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön sekä terveyteen ja viihtyvyyteen;
- 3) luonnon monimuotoisuuteen sekä kasvi- ja eläinlajeihin;
- 4) maa- ja kallioperään, veteen ja ilmaan sekä luonnonvaroihin;
- 5) ilmastoon, ilmastonmuutoksen hillintään ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen;
- 6) maisemaan, rakennettuun ympäristöön, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön;
- 7) elinkeinoelämän toimintaedellytysten ja toimivan kilpailun kehittymiseen.

Valmisteltavana olevan kaavan tai sen 1 momentissa tarkoitettujen vaikutusten ulottuessa saamelaisten kotiseutualueelle on 1 momentissa tarkoitettuja vaikutuksia selvittäessä tunnistettava erityisesti mahdolliset vaikutukset saamelaisten kulttuuriin ja perinteisiin elinkeinoihin sekä heidän oikeuteensa harjoittaa niitä.

Jos kaavan x §:ssä tarkoitetut todennäköisesti merkittävät vaikutukset ulottuvat toisen kunnan alueelle, kaavan vaikutuksia selvittäessä on oltava tarpeellisessa määrin yhteydessä tähän kuntaan. Jos kaavan todennäköisesti merkittävät vaikutukset ulottuvat toisen maakunnan liiton alueelle, on vastaavasti oltava yhteydessä tähän maakunnan liittoon.

Liite 2 Kyselyn vastaajatahot kaupunkiseuduittain

Helsingin kaupunkiseutu

Espoo
Helsinki
Hyvinkää
Järvenpää
Kauniainen
Kirkkonummi
Mäntsälä
Pornainen
Tuusula
Vantaa
Helsingin seudun liikenne - kuntayhtymä (HSL)
Uudenmaan liitto

Jyväskylä kaupunkiseutu

Jyväskylä
Laukaa
Muurame
Petäjävesi
Äänekoski

Kuopion kaupunkiseutu

Kuopio
Lapinlahti
Leppävirta
Siilinjärvi

Lahden kaupunkiseutu

Heinola
Hollola
Lahti
Orimattila
Päijät-Hämeen liitto

Oulun kaupunkiseutu

Oulu
Pohjois-Pohjanmaan liitto

Tampereen kaupunkiseutu

Lempäälä

Nokia

Orivesi

Tampere

Ylöjärvi

Pirkanmaan liitto

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä

Turun kaupunkiseutu

Lieto

Nousiainen

Paimio

Rusko

Sauvo

Turku

Varsinais-Suomen liitto